Společnost pro historii potápění – Česká republika

Co všechno neodnesl čas...

II.

Peter Áč
Igor Čech
Sestry Griewahnovy
Líba a Pavel Grossovi
Jan Jahns
Václav Kechner
Martin Kovář
Standa Kozel
Václav Kříž
Jan Kurdík
Pavel Labaj
Petr Landyš
Jan Liška
Jindřich Maťák
Zbigniew Nišponský
Jan A. Novák
František Novomeský
Bratři Pátí
Karel Pryczek
Václav Rott
Tibor Sasvári
David Skoumal
Vojtech Sláčik
František Soukup
Roman Soukup
Lubomír Strnad
Milan Sucháň
Jaromír Suchoň
Helena Šafránková roz.Ševčíková
Jiří Trpík
Zdeněk Voňka
Antonín Vrána
Zdeněk Vrba
Jiří Vyšín

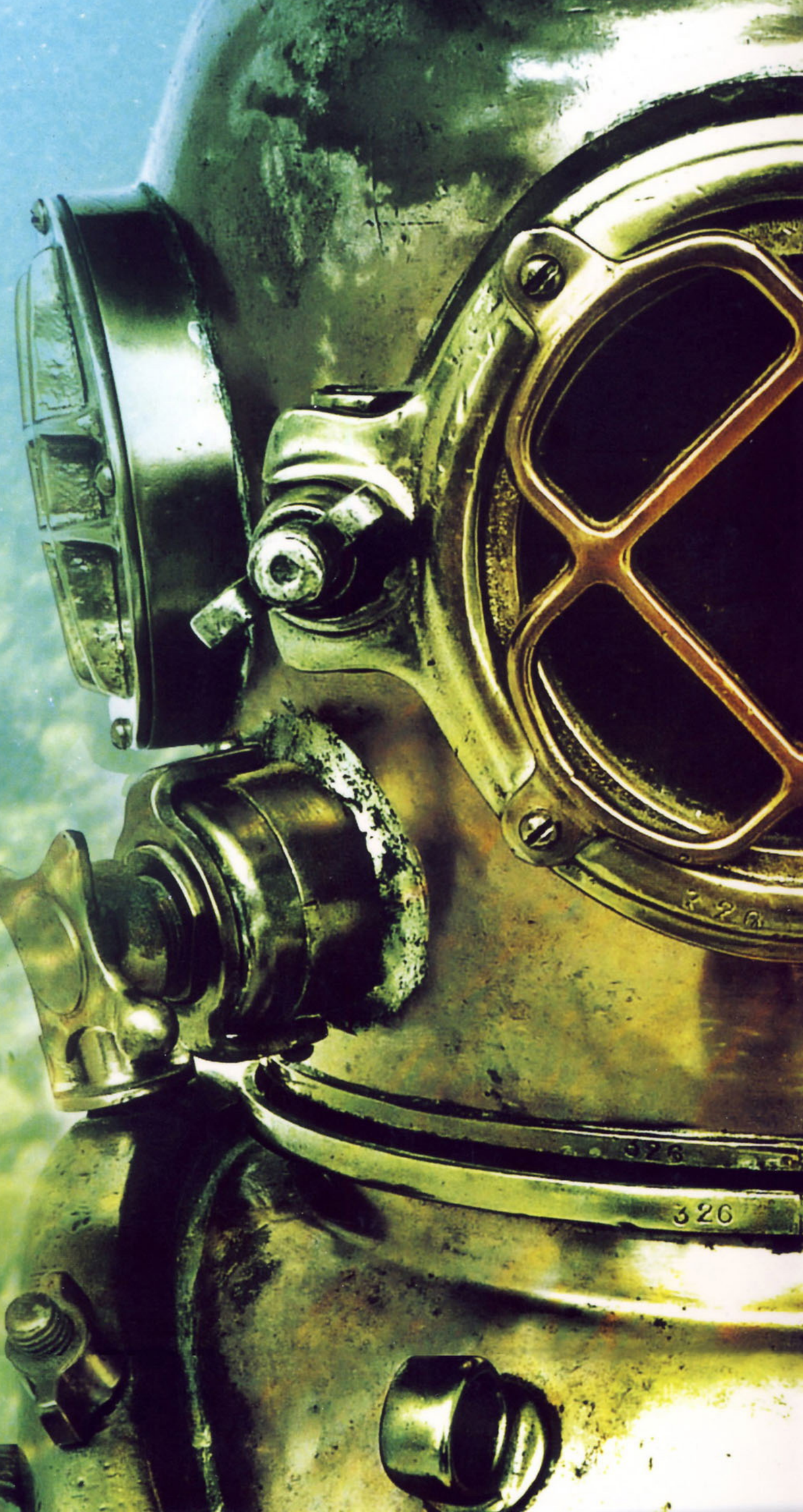

SPOLEČNOST PRO HISTORII POTÁPĚNÍ
HISTORICAL DIVING SOCIETY
CZECH REPUBLIC
ČESKÁ REPUBLIKA

<u>JINDŘICH MAŤÁK</u> (* 11. 5. 1930 - † červen 2011)

Vzpomínka na Jindru . . .

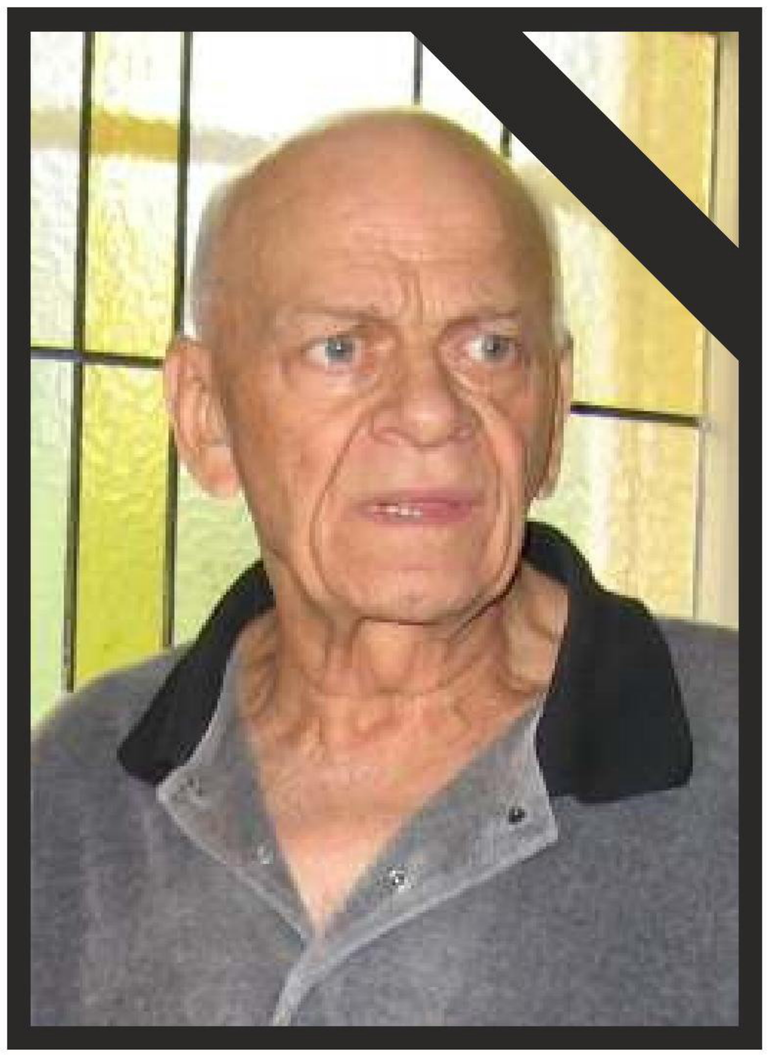

V červnu 2011 odešel v tichosti jeden z průkopníků potápění v Československu Jindra Maťák. Myslím že by bylo dobré ho připomenout nejen nám, kteří jsme ho znali osobně, ale i širší potápěčské veřejnosti.

Jindra Maťák stál u začátků potápění. Vzhledem k absolutnímu nedostatku jakékoliv potápěčské techniky v poválečném Československu, začal upravovat a používat vyřazené válečné kyslíkové dýchací přístroje. Věnoval se vlastní konstrukci plicních automatik pro stlačený vzduch, hloubkoměrů, potápěčských masek, izolačních oděvů, vyvažovacích vest a dalších, pro potápěče nutných potřeb. Souběžně s touto technikou stavěl vodotěsná pouzdra na fotoaparáty a blesky. Jindra byl autorem známé učebnice Malá škola potápění, jedné z prvních publikací určené pro výcvik potápěčů. Byl také jedním ze dvou držitelů kvalifikačních Zlatých odznaků dle standardů CMAS. Tyto Zlaté odznaky byly v tehdejším Československu uděleny pouze dva. Od roku 1972 byl federálním instruktorem Svazarmu CMAS I*** . Během své instruktorské činnosti bezpečně vycvičil přes stovky potápěčů, nebo jak sám říkával dušiček. Mnozí dnešní instruktoři potápění jsou bývalí frekventanti výcvikových kursů, které vedl. Kromě těchto aktivit se Jindra věnoval dlouhá léta také podvodní fotografii a publikování článků s potápěčskou nebo přírodopisnou tematikou. Jeho fotografie a texty byly uveřejněny v mnoha časopisech, na výstavách a v odborných publikacích. Také často pořizoval pod vodou technickou fotodokumentaci různých přehrad, mostů, lodí a archeologických objektů. Pod hladinou strávil mnoho hodin jak ve sladkých vodách, tak v mnoha mořích světa.

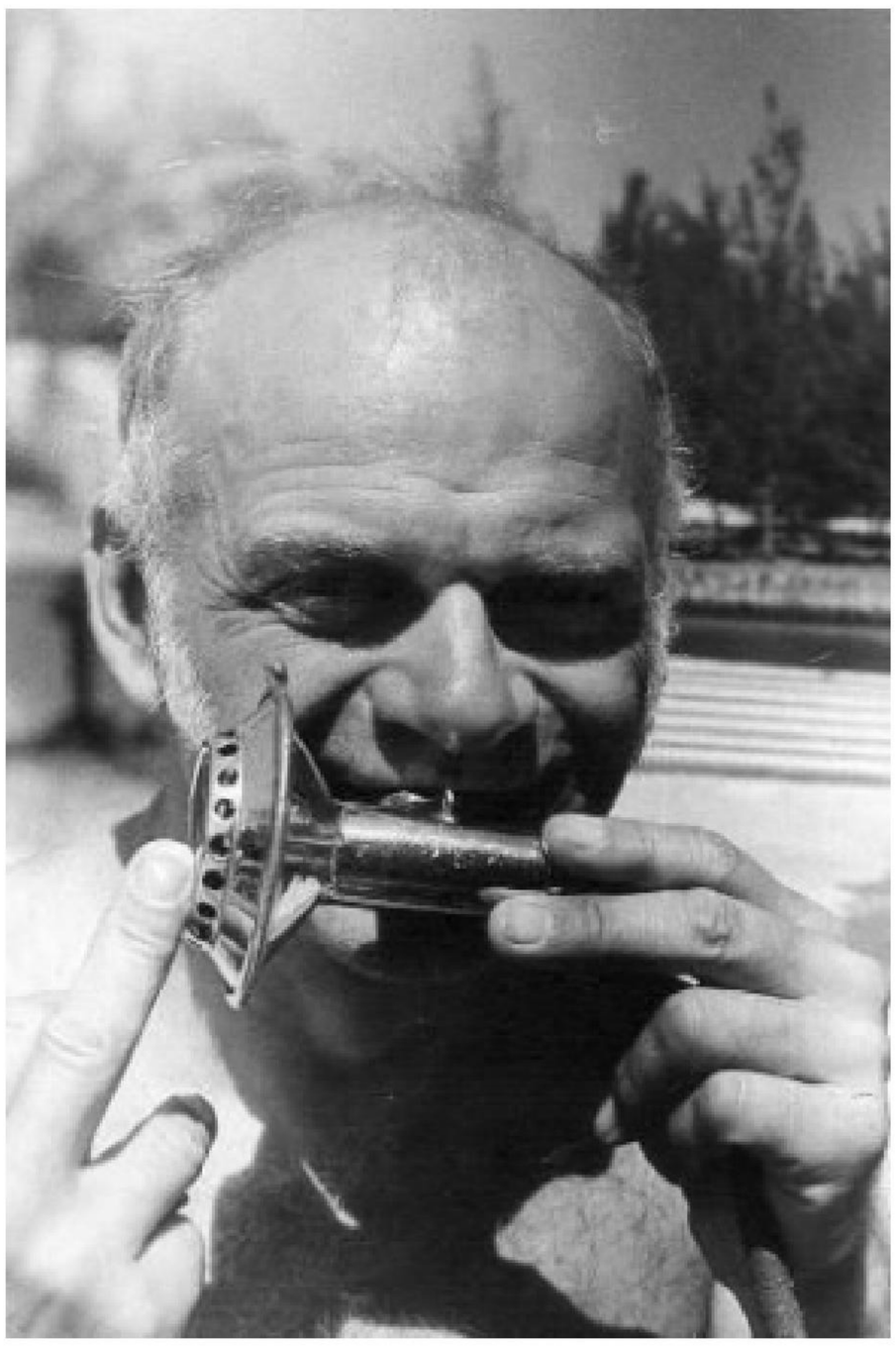

S Jindrou jsem se seznámil v roce 1983, když jsem přišel do potápěčského klubu Mersores Pragenses na Letné. Potápěl jsem se již na divoko s přístrojem, ale neměl jsem žádný kurs, natož průkaz. Po přijetí do klubu začal praktický výcvik který vedl právě Jindra. Bylo nás několik frekventantů, vesměs kolem třicítky, a mysleli jsme si, že to bude hračka. Hned první lekce v bazénu na Julisce nás vyvedla z omylu. Museli jsme uplavat kilometr v poměrně ostrém tempu a byli jsme úplně grogy. Tedy kromě Jindry, který, ač o dvacet let starší, to samozřejmě odplaval s námi. Tehdy jsme prohlásili, že má asi žábry. Byl pod vodou jako ryba, která byla i jeho znamením, dnes by se řeklo logo, když někomu podepisoval nějakou svoji fotku nebo publikaci.

Ve Svazarmu výcvik přístrojového potápění trval několik měsíců a za tu dobu jsme se díky Jindrovi něco naučili. Ze začátku působil dost nepřístupně, nikdy o sobě moc nemluvil. Jindra již v té době byl potápěčským veteránem, který se potápěl v mnoha exotických zemích, což v těch dobách nebylo obvyklé. Měl totiž díky své rodině cestování jednodušší. Žil se svou ženou ve velkém bytě s ateliérem po svém tchánovi Emanuelu Famírovi (1900 – 1970 umělec, malíř a sochař uznávaný tehdejším režimem). Koncem osmdesátých let, při jedné Jindrově cestě na Kubu s kamarádem Bohoušem Bartůňkem, potápěčem a vášnivým rybářem, se při hledání možnosti lovu ryb na volném moři seznámili s jakýmsi chlapíkem Alfonsem Dominigem. Alfonso je pozval k sobě domů. Překvapením bylo, že se jednalo o vnuka legendárního kubánského lovce mečounů Gregoria Fuenteze (1897 – 2002), který byl inspirací Ernestu Hemingwayovi k románu Stařec a moře.

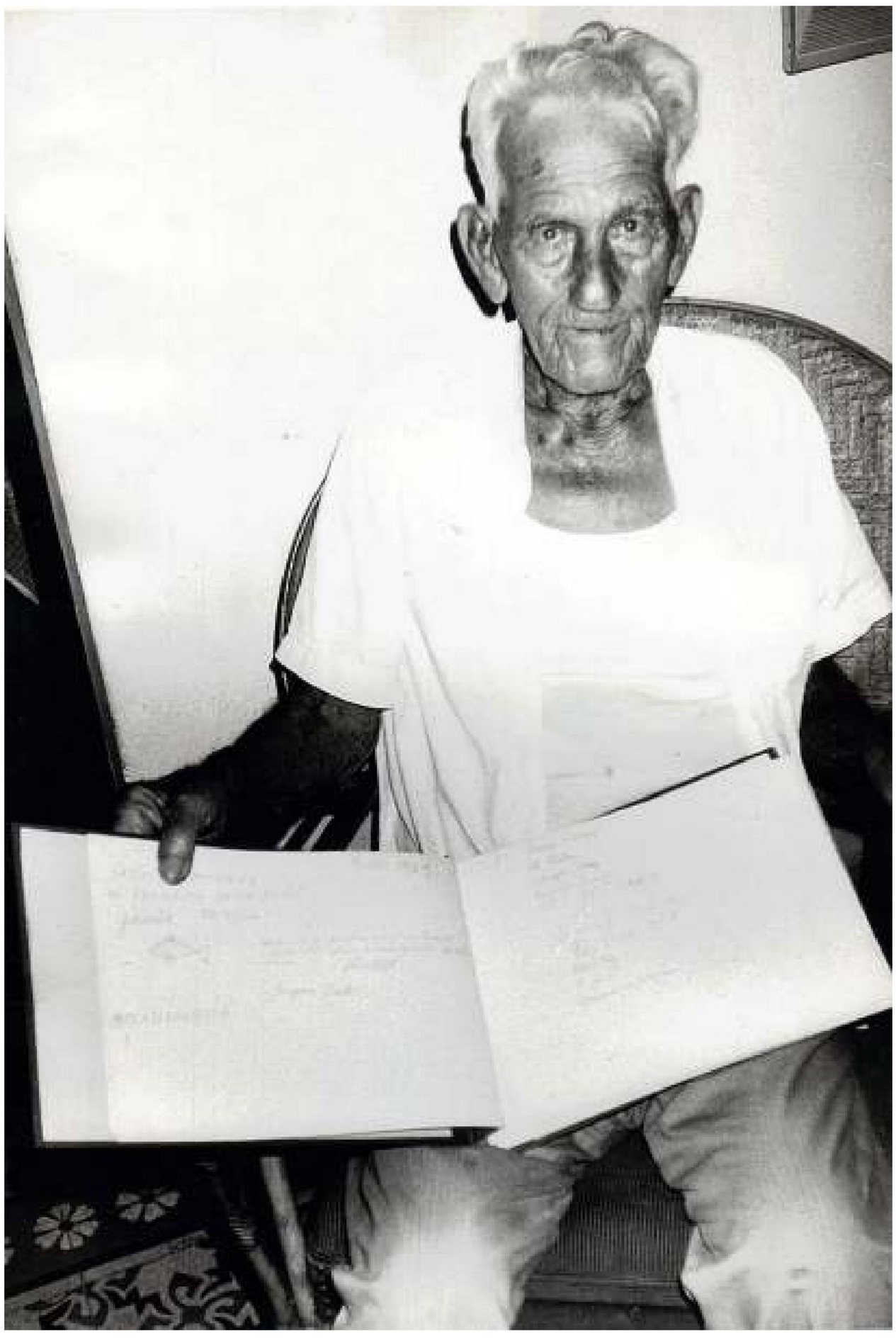

Legendární kubánský lovec mečounů Gregoria Fuenteze.

Tento čiperný, vysoký, tehdy 98letý stařec společně s Jindrou a Bohoušem vypil láhev rumu a během rozhovoru pokuřoval doutníky. V jeho pamětní knize bylo podepsáno mnoho Hemingwayových obdivovatelů z různých zemí, z Československa ale nikdo. Bohouš a Jindra se svou rybičkou byli první.

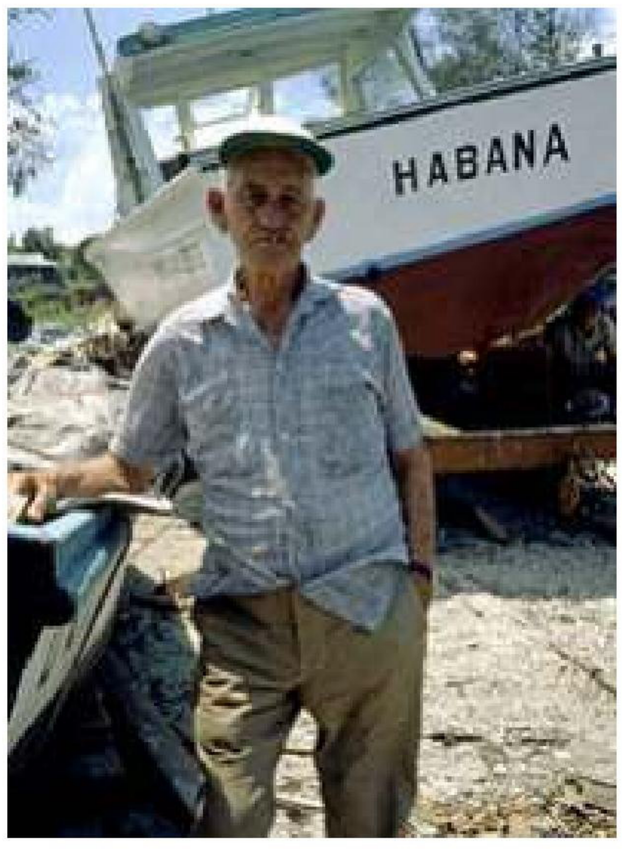

Pro nás, kteří jsme znali většinou jenom sladké vody, bylo úžasné, když nás Jindřich občas pozval k sobě domů na promítání diapozitivů ze svých cest. Jeho komentáře k fotkám byly velice zdrženlivé, nikdy nedával najevo, jaký je cestovatel nebo fotograf. Byt měl plný potápěčských suvenýrů ze svých cest, knih, přístrojů, mušlí, amfor, foťáků a pouzder. Vlastně to bylo takové potápěčské muzeum.

Jezdil jsem s Jindrou po řadu let s výcvikem na Hříměždice, Novou Ves, Hojšín a podobné lokality, chodili jsme plavat každý týden na klubové bazény a pravidelně každý čtvrtek na pivko. Párkrát jsme byli společně v Chorvatsku a v Egyptě. Naposledy jsem se s ním potápěl na klubovém safari na Jadranu v roce 2004, to mu bylo 74 let. Odpotápěl to v pohodě a ještě byl každý večer čas na povídání u dobrého vína a cigárka. Ale jak vím, ještě se byl potápět později v Egyptě. Člověk si ani nevšiml, že třicet let uteklo jako voda. Posledních pár let Jindrova života bylo poznamenáno jeho zhoršujícím se zdravím. Prodělal operaci plic a trpěl Parkinsonovou chorobou. Nikdy jsem ho neslyšel si postěžovat. Pokud mohl, stále jezdil každý týden na klubový bazén přes celou Prahu městskou dopravou. Stále ho vidím, jak se svou plátěnou taštičkou s Najádami, doma dělaným šnorchlem a nemoderní maskou přichází i v největších mrazech na bazén. Byl to opravdu tvrdý chlapík. Po smrti své ženy Jany žil v osamění a těžce nemocen ještě dva roky. Děti neměli a patrně v Praze ani žádné příbuzné. V této době jsem ho několikrát navštívil, ale začal ztrácet orientaci a komunikace vázla. Hovořil jsem s ním naposledy telefonem někdy v dubnu 2011, před jeho 81. narozeninami, ale asi mě nepoznal. Bylo to velmi smutné. O jeho smrti v červnu nebo červenci 2011 jsem se dozvěděl se značným zpožděním. Bohužel celý jeho bohatý fotoarchiv, knihovna a veškerá potápěčská technika zmizela v nenávratnu.

Vzpomínku na Jindru Maťáka sepsal Jarda Klepal.

Zájezd klubu Mersores Pragenses - Chorvatsko 2005.

Jindra na fotkách z archivu Dušana Šurániho

Blatná 1984, zatopený lom Škálí. Jindřich Maťák, první zleva, provádí poučení adeptů před zkušebním ponorem. Třetí zleva MUDr. Rudolf Hess z Tábora, člen zkušební komise, Pavel Rataj z Tábora a Jirka Kuhn z Písku.

Tábor 1981. Praktická část zkoušek na bronzový odznak. V táborském Jordánu se provádělo řešení krizových situací. Zleva stojící Miroslav Ždárský, Zdeněk Kolařík a Vítězslav Rejlek. Sedící zleva Pavel Smrčka ze Strakonic, jediný úspěšný adept na bronzový odznak a Jindra Maťák, coby zkoušející komisař.

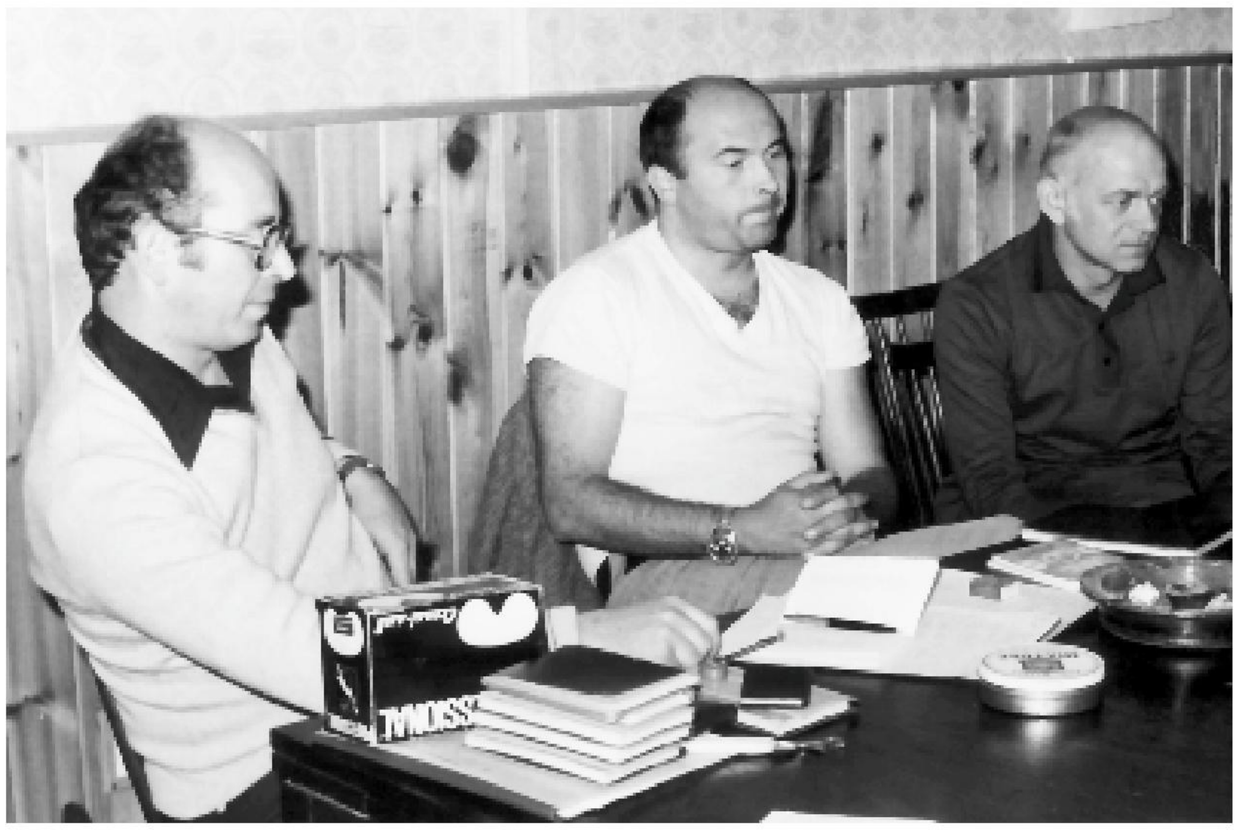

Tábor 1981, klubovna táborského potápěčského klubu. Komise při zkouškách na bronzový odznak, zleva Jirka Válek, Olda Lukš, Jindra Maťák.

Jindřich Maťák u bojky, která označuje místo v hloubce 10 m, kde instruktor ověřil schopnost uchazeče o bronzový odznak řešit krizové situace pod vodou.

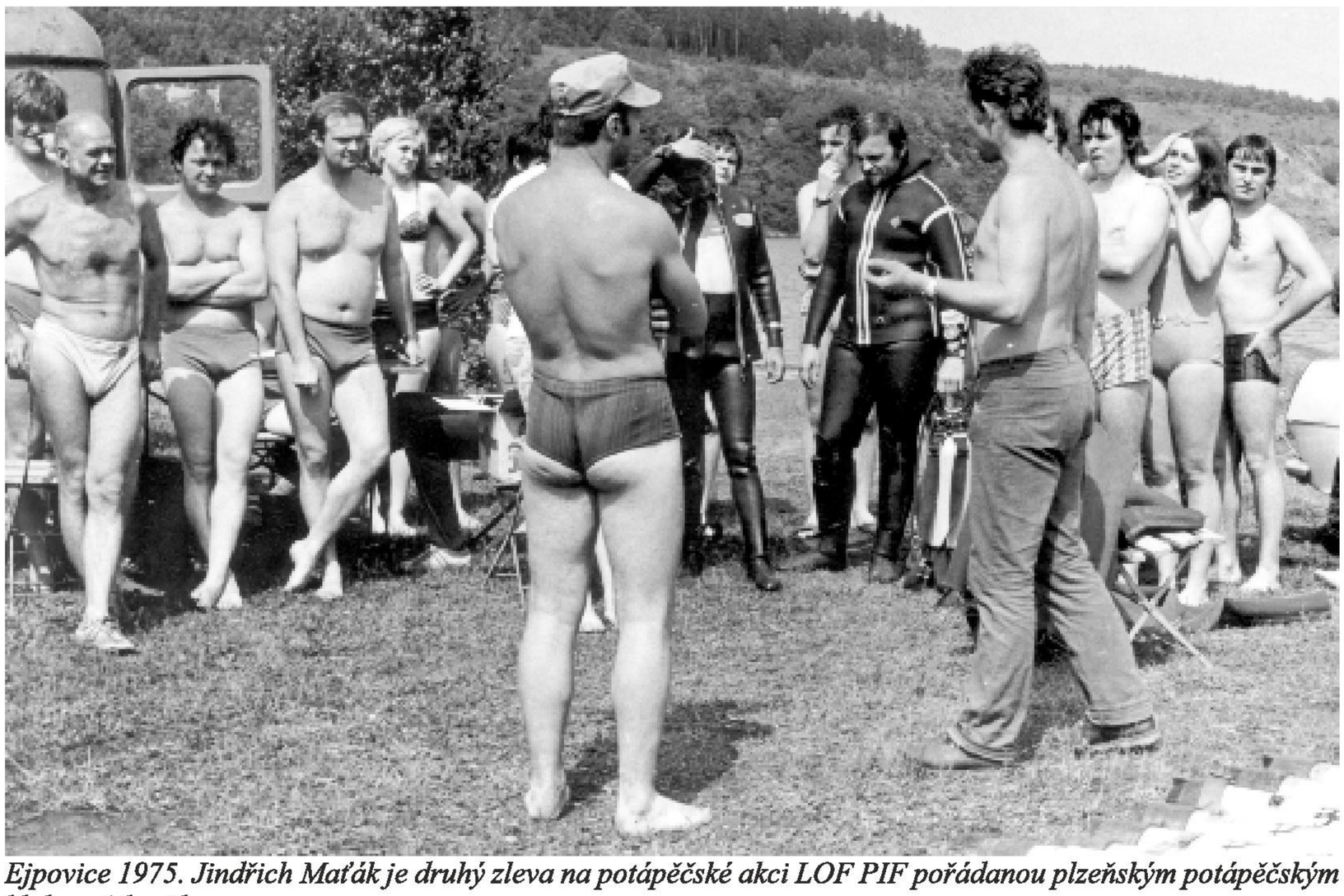

Ejpovice 1975. Jindřich Maťák je druhý zleva na potápěčské akci LOF PIF pořádanou plzeňským potápěčským klubem Atlantik.

Blatná 1984, zatopený lom Škálí. Příprava budoucích „bronzáků" k zanoření do 25 m. Ivo Harazim (v potápěčské vestě tzv. Škrtiči), vpravo od něj ve vodě Jindřich Maťák.